

Sivari&Totaali

Antimilitaristinen kulttuurilehti

4/2008

Sisältö

Kotimaa s.3-5:

- Totaalikieltäytyjiä taas vankilaan
- "Mielenosoituspaikan valitsevat ensisijaisesti järjestäjät"
- Suomalainen totaalikieltäytyjä maanpakoon Belgiaan

Yleisönosasto s.5:

- Ateisti ja jehovan todistaja eivät ole yhdenvertaisia

Ulkomaat s.6-9:

- Aktivistit sulkivat Belgian puolustusministeriön
- WRI:llä uudet nettisivut
- Israelin uudet aseistakieltäytyjät
- Ofog-aktiivit tuhosivat sinkoja
- Suomalaiset tukkivat asevalmistajan ovat Ruotsissa

Henkilokuva s.10-11:

- Kolmannen polven kapina

Aseistakieltäytyminen s.12-14:

- Eläköön vapaus!
- Vuosi nuoruudestani

Siviili palveluksessa s.15:

- Sivari "Poliisina"

Totaalikieltäytyminen s.16:

- Jo toinen totaali maanpakolaisena

Militarismi s.17-19:

- Mitä saa puolikkaalla rynnäkköhävittäjällä?
- Sota tuli kylään

Kulttuuri s.20-21:

- Muutoksen elokuvateatteri, osa 1: Media

Kolumni s.22:

- Informaation seuraukset

Sarjakuvat s.22-23:

- Merkintöjä Burmasta

Kansi:

Belgialainen Vredesactie sulki maansa puolustusministeriön sisäänkäynnin Euroopan sodanvastaisena päivänä 14.11. (lisää s. 6)

Pääkirjoitus

Sinä et ole kuten muut

Siellä missä uskonnot kukkivat vahvoilla juurilla ja tömähävät toisiinsa, syttyy sotia. Varsinkin jos lannoitteena on öljy. Tämä on vanha mutta edelleen paikkaansa pitävä fakta. Lähi-itä on toiminut suurvaltapolitiikan ja asekaupan kohteena jo vuosia. Siviilit kuolevat. Tilanne tuntuu toivottomalta. Eivätkö ihmiset Israelissa ja Palestiinassa osaa muuta kuin sotia?

Osaavat. Koko kansa ei ajattele samoin kuin mitä media meille suitsuttaa. Samaan aikaan Israelissa taistellaan myös aseistakieltäytymisoikeuden puolesta, joskin vielä pienin joukoin. Esimerkiksi yli 60 israelilaisnuorta, shiministimiä, allekirjoitti vuoden 2008 alkupuolella kirjeen, jossa he ilmoittivat kieltäytyvänsä palvelemasta maan armeijassa. Heitä on seurannut jatkuva lyhyiden tuomioiden kierre. Kenties laatu päihittää joskus määrän.

Mitä voi pienen Suomen pieni kansalainen tehdä ajaakseen maailman rauhaa? Osoittaa mieltään? Kyllä, jopa valtakunnalliset tv-lähetyksemme ovat uutisoi-

neet Gazan pommitusten vastaisista mielenosoituksista ympäri maailmaa. Osallistua boikottiin? Kyllä, koska Rauhanpuolustajat, Rauhanliitto ja Sadankomitea organisoivat boikottikampanjaa israelilaistuotteita vastaan. Jäipä tänään päätoimittajalta kaupan hyllylle israelilaiset avocadot – jotka yllättäen ovat juuri nyt halvimmillaan.

Pieniä toivon murusia vain? Ehkä. Mutta murusista tulee yhteenliitettynä isoja, ravitsevia limppuja. Aseistakieltäytyjäliitto antaa rauhanleivälle täytettä muun muassa järjestämällä bussikuljetuksen sodanvastustajien vastajuhlallisuuksiin Naton 60-vuotisjuhlille Strasbourgiin Ranskaan 30.3.-8.4. Ohjelmassa on asevarustelun vastaisia tapahtumia kuten vastarintaleiri, kansainvälinen kokous ja suuri mielenosoitus – kansalaistottelemattomuudella höystettynä.

Sinäkin voit vaikuttaa. Eri tavoin. Lähellä ja kaukana.

Miira Rauhamäki
päätoimittaja

Sivari&Totaali-lehti on Aseistakieltäytyjäliitto ry:n neljästi vuodessa julkaisema antimilitaristinen kulttuurilehti.

ISSN 1235-4406

Tilaukset 13 euroa/vuosi.
Tili SAMPO 800017-750541.
Lehden tilaus sisältyy Aseistakieltäytyjäliiton jäsenmaksuun.

Toimitus:

Miira Rauhamäki (päätoimittaja), Simo Hellsten (toimituspäällikkö, lehden ulkoasu)
Sampsu Oinaala (toimittaja)
Avustajat numerossa 4/08:
Kaj Raninen, Heikki Sovijärvi, Timo Mäkelä

Painopaikka:

Painotalo Auranen, Forssa
Joutsenmerkitty painolaitos,
lupanumero 441-097

Lehti ottaa mielellään vastaan uusia avustajia, juttuideoita ja palautetta. Sivari&Totaali ei pysty maksamaan avustajille palkkioita. Otathan yhteyttä päätoimittaja Miira Rauhamäkeen 050-5670959 tai miira.rauhamaki@akl-web.fi.

Lehdessä esitetyt artikkelit eivät välttämättä vastaa kaikkien kirjoittajien tai toimituskunnan näkemyksiä. Kukin seisoo

omien artikkeleidensa takana.

Aseistakieltäytyjäliitto/
Sivari&Totaali
Rauhansema
Veturitori 3
00520 Helsinki
www.akl-web.fi

Sivari & Totaali on Aikakauslehtien liitto ry:n sekä kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsen

Totaalikieltäytyjiä taas vankilaan

Joulukuun alussa 2008 Suomen vankiloissa istui 18 aseistakieltäytyjää. Lievemmän lain periaate lyhensi totaalien tuomioita.

Kaj Raninen

Kansainvälisenä rauhanvan-
kipäivänä 1. joulukuuta
2008 Suomen vankiloissa
kärsi rangaistusta yhteensä 18
aseistakieltäytyjää. 17 heistä on
sijoitettu avolaitoksiin. Vuoden
2008 alussa voimaan astunut
uusi siviilipalveluslaki ei tunnu
juuri vaikuttaneen totaalikieltäy-
tyjien määrään.

20-vuotias helsinkiläinen to-
taalikieltäytyjä **Ossi Louhivaara**
sai joulukuun alussa 178 vuoro-
kauden ehdottoman vankeustuo-
mion Helsingin käräjäoikeudessa.
Louhivaaraa syytettiin asevelvolli-
suudesta kieltäytymisestä. Hänet
oli määrätty palvelemaan Kaartin
jääkärirykmentissä Santahaminas-
sa, jossa hän kieltäytyi heinäkuus-
sa.

Louhivaara kokee, että arnei-
jalaitoksessa on kysymys valtion
puolustamisesta, ei ihmisten.
Hän ei hyväksy pakollista asevel-
vollisuusjärjestelmää. Kieltäytymi-
silmoituksessaan hän totesi:

"Ihmisiä ei puolusteta aseilla,
eivätkä ihmisoikeudet päde pakol-
lisessa asevelvollisuudessa. Ar-
meijaan kulutetaan valtavia mää-
riä rahaa vuosittain, vaikka sa-
maan aikaan esimerkiksi
terveydenhuolto on puutteellista.
Miksi varoja käytetään valtion
puolustamiseen ihmisten sijaan?"

Siviilipalveluksen suorittami-
sen hän näkee pakollisen asevel-
vollisuuden hyväksymisenä. Hän
ei halua suorittaa sitä myöskään
siviilipalveluksen rangaistuksen-
luontoisen keston takia.

Louhivaara aikoo valittaa tuo-
miostaan hovioikeuteen ja sen
suorittaminen tulee ajankohtai-
seksi vasta hovioikeuden ratkai-
sun jälkeen, todennäköisesti syk-
sillä 2009.

Tuomioita lyhennetty

Myös rangaistuksen suorittami-
seen asti tuomioprosessissa eden-
neitä totaalikieltäytyjiä on löyty-

nyt lisää syksyn 2008 aikana.

Matti Petteri Pönttiö aloitti van-
keustuomionsa suorittamisen 11.
marraskuuta. Hän keskeytti siviil-
lipalveluksensa 17. huhtikuuta
2008 suoritettuaan sitä reilut
kahdeksan kuukautta. Loviisan
käräjäoikeus langetti hänelle 56
vuorokauden vankeusrangaistuk-
sen elokuussa 2008. Hän astui
Helsingin avovankilaan Seutu-
laan marraskuussa.

26-vuotias helsinkiläinen **Juha-
na Hirvonen** ja 20-vuotias oulu-
lainen **Sebastian Salminen** jou-
tuivat puolestaan istumaan loka-
kuussa. Molemmat kieltäytyivät
asevelvollisuudesta heinäkuussa
2007 ja heidät tuomittiin käräjäoi-
keudessa saman vuoden syksyllä.
Hovioikeus lyhensi molempien
tuomioita lievemmän lain periaat-
teen perusteella. Hirvosen kakku
on lopulta 179 päivää, Salmisen
178 päivää. Hirvonen suorittaa
tuomiotaan Seutulassa, Salminen
Ylitornion vankilassa.

NO TO WAR, NO TO NATO

Lähde huhtikuussa Strasbourgiin!

Bussikuljetus Suomesta 30.3.-8.4!

Nato täyttää tänä vuonna 60
vuotta. Myös sodanvastusta-
jat suunnittelevat osallistuvan-
sa juhlallisuuksiin. Naton huip-
pukokouksen aikaan 1.-5.4. jär-
jestetään Strasbourgiin
Ranskassa kansainvälinen vas-
tataapahtuma. Sen ohjelmaan
kuuluvat:

- ▷ **Vastarintaleiri (1.-5.4.)**
- ▷ **Kansainvälinen kokous (2.-5.4.)**
- ▷ **Suuri mielenosoitus (4.4.)**
- ▷ **Kansalaistottelematto-
muutta**

Aseistakieltäytyjäliitto järjestää
tapahtumaan bussikuljetuk-
sen Suomesta 30.3.-8.4.2009.
Reissun hinta on vain 160 €
(AKL:n jäsenille 150 €). Hin-
taan sisältyy bussikuljetus
Ruotsin ja Saksan kautta sekä
laivaliput.

Vaikka Suomi ei ole Naton
jäsen, aihe on ajankohtainen
myös meille. Suomi osallistuu
koko ajan Naton "kriisinhallin-
taoperaatioon" Afganistanis-
sa. Armeija on saatettu Nato-
yhteensopivaksi. Keskustelua
täysjäsenyyden mahdollisuu-
desta käydään jatkuvasti.

AKL osallistuu Strasbourgiin
väkivallattomiin tapahtumiin
yhdessä muiden War Resis-
ters´ Internationalin jäsenjär-
jestöjen kanssa. AKL on osal-
listunut ja järjestänyt kuljetuk-
sia asevarustelun vastaisiin
tapahtumiin eri puolilla Eu-
rooppaa lähes vuosittain jo
1990-luvun lopulta alkaen.

Ilmoittautumiset
matkalle ja lisätiedot:
toimisto@akl-web.fi
puh. 040-8362786

Apulaisoikeusmiehen päätös:

”Mielenosoituspaikan valitsevat ensisijaisesti järjestäjät”

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan mielenosoittajilla on ensisijainen oikeus valita paikka järjestämälleen mielenilmaukselle. AKL:n mielenosoitus siirrettiin kahdesti poliisin toimesta ASEM-huippukokouksen aikaan 2006.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies **Jukka Lindstedt** antoi marraskuussa 2008 vastauksen saman vuoden syyskuussa tehtyyn kanteluun, joka koski poliisin toimintaa Asestakieltäytyjäliiton järjestämää, pientä mielenosoitusta kohtaan ASEM-huippukokouksen aikana syyskuussa 2006. Mielenosoituksessa vaadittiin Korean tasavaltaa vapauttamaan maassa vangitut asestakieltäytyjät ja sen tarkoitus oli saattaa tämä viesti kokoukseen osallistuvien Etelä-Korean ja muiden valtioiden edustajien tietoon.

Kantelussa arvosteltiin kahta asiaa. Mielenosoittajat määrättiin kahdesti siirtymään valitsemistaan mielenosoituspaikoista ilman lainmukaisia perusteita. He menivät ensin poliisille ilmoittamaan paikkaan Itä-Pasilassa. Jouduttuaan poistetuksi sieltä he siirtyivät toiseen paikkaan, josta on myös näköyhteys kokouspaikkana toimineen Messukeskuksen pääsisäänkäynnille. Sieltäkin heidät poistettiin ja määrättiin siirtymään poliisin erikseen mielenosoituksille varaamaan paikkaan Velodromin tekonurmikentälle. Kenttä sijaitsee Messukeskuksen takana, eikä sieltä ole näköyhteyttä pääovelle, josta eri maiden delegaatiot saapuivat kokoukseen.

Ratkaisussaan apulaisoikeusasiamies Lindstedt ei katso poliisin toimineen tilanteessa lainvastaisesti eikä kantelu anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin päätöksen tiedoksi saattamiseen tapahtumiin osallistuneille poliiseille. Hän kuitenkin toteaa myös, että ”poliisilta saaduissa selvityksissä on mielestäni eräitä ainakin

Teksti: Kaj Raninen

Mielenosoitukselle on välttämätöntä, että se näkyy, Mielenilmauksen siirtäminen parkkipaikan ja kahden aidan taakse ei ole enää sananvapautta.

jossain määrin ongelmallisia kannanottoja.” Yleisemmällä tasolla päätös sisältääkin useita tärkeitä painotuksia.

Poliisin tulee neuvotella

Lindstedt korostaa sitä, että ”mielenosoituksen paikan valitsevat ensisijaisesti sen järjestäjät, ei poliisi” ja toteaa, että ”vain jos järjestäjien valitsemaa paikkaa ei koontumislain 10. pykälän perusteella voida hyväksyä, poliisi voi osoittaa yhteyshenkilön kanssa neuvoteltuaan uuden paikan mielenosoitukselle.” Tällöinkin poliisilla on velvollisuus neuvotella uudesta mielenosoituspaikasta. ”Kyse ei saa olla tyhjästä muodollisuudesta tai varsinkaan poliisin yksipuolisesta ilmoituksesta.”

Lindstedt kirjoittaa myös pitävänsä ”jossain määrin kyseenalai-

sena” poliisin esittämiä perusteluja mielenosoituksen siirtämiselle alkuperäisestä paikasta, vaikka ei katsokaan, että asiasta päätettynä poliisiviranomaisen ”arvio olisi osoitettavissa vääräksi”.

Poliisin mielenosoituksia varten varaamasta paikasta apulaisoikeusasiamies toteaa, ”ettei sitä minun mielestäni voi pitää erityisen sopivana kyseisen mielenosoituksen tarkoituksen kannalta”, koska näkyvyys delegaatioiden reitille Messukeskuksen pääsisäänkäynnillä on sieltä ”hyvin huono”. Hän viittaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan koontumislakia säädettäessä otta- maan kantaan, jonka mukaan ”kokouksen järjestäminen juuri määrättyssä paikassa voi olla koontumisen tarkoituksen oleellinen osa”.

Suomalainen totaalkieltäytyjä maanpakoon Belgiaan

Haastattelu
s.16

Jyväskyläläinen 21-vuotias totaalkieltäytyjä **Tuukka Masalin** on lähtenyt maanpakoon Belgiaan. Hän on hakenut sieltä turvapaikkaa. Masalinille langetettiin vuoden 2008 elokuussa 181 vrk:n ehdoton vankeusrangaistus Loviisan käräjäoikeudessa. Hänet oli määrätty aloittamaan vankeustuomionsa tammikuun alussa. Masalin lähti Suomesta juuri ennen tuomion alkua. Hän asuu tällä hetkellä turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa Belgiassa.

Totaalkieltäytyjälle langetettu vankeustuomio on voimassa viisi vuotta, jonka jälkeen se raukeaa. Tuomion raukeamisen jälkeen totaalia ei voi kutsua enää uudelleen palvelukseen.

Masalin toivoo voivansa herättää keskustelua turvapaikkaa ha-

kemalla. Hän ihmettelee, eikö "Suomen kaltaisessa demokraattisessa hyvinvointiyhteiskunnassa saa sanoa ei joutumatta vankilaan." Asevelvollisuusjärjestelmää hän ei pidä perusteltuna. "Suomi on perustellut puolustusvoimiensa olemassaoloa maamme puolueettomuuspolitiikan avulla, mutta nykyäänhän Suomi ei ole sotilaallisesti puolueeton.", hän toteaa. Siviilipalvelusta hän pitää vain armeijan korvikkeena ja kertoo päätyneensä totaalkieltäytymiseen siviilipalvelusjärjestelmän monien ongelmien johdosta.

Vaikka vuoden 2008 alussa voimaan astunut siviilipalveluslaki olikin parannus edelliseen, se sisältää edelleen monia ongelmia. Siviilipalveluksen kesto on edelleen kohtuuton yleisimpään varusmiespalvelukseen verrattu-

na. Siviilipalveluksen suorittaminen kehitysyhteistyötehtävissä ulkomailla ei ole mahdollista. Totaalkieltäytyvät tuomitaan edelleen pitkiin, ihmisoikeuksien kannalta kyseenalaisiin vankeusrangaistuksiin. Aseistakieltäytyjäliitto pitää uutta turvapaikanhakuprosessia osoituksena näistä ongelmista. Liitto aikoo tukea Masalinia hänen maanpakolaisuutensa aikana.

Masalin ei ole ensimmäinen Belgiaan paennut suomalainen totaalkieltäytyjä, sillä **Jussi Herma** haki siellä turvapaikkaa syksyllä 2001. Hänelle ei myönnetty turvapaikkaa, mutta Suomi ei myöskään vaatinut hänen luovuttamistaan. Hänen tuomionsa raukesi syksyllä 2006.

Yleisönosasto

Ateisti ja jehovan todistaja eivät ole yhdenvertaisia

Jehovan todistajat -nimiseen uskontokuntaan kuuluvat henkilöt ovat Suomessa vapautettuja rauhan aikana asevelvollisuuden tai sitä korvaavan siviilipalveluksen suorittamisesta, sillä heidän uskontonsa kieltää osallistumisen asepalvelukseen välillisestikin.

Tämä erivapaus on haluttu mahdollistaa poikkeuslailla, sillä tällainen vapauttaminen on räikeästi perustuslain yhdenvertaisuuspykälän vastainen. Lisäksi YK:n ihmisoikeuskomitea on pitänyt kannanotoissaan asiaa ongelmallisena. Suomea velvoittavien ihmisoikeussopimustenkin valossa nykytilaa ei voida pitää ongelmattomana.

Ei ole kovinkaan helposti eikä kestävästi perusteltavissa, miten oikeutetaan yhden uskonnollisen ryhmän vapauttaminen niinkin voimakkaasti yksilön henkilökohtaiseen vapauspiiriin puuttuvan velvollisuuden, kuin maanpuolustusvelvollisuuden, suorittamisesta. Miksi vapautus ei koske esimerkiksi evankelis-luterilaisia tai eettisen vakaumuksen omaavia yksilöitä? Millaisin perustein jehovan todistajan uskonnollinen vakaumus on olevinaan arvokkaampi tai painavampi kuin vaikkapa ateistin, jon-

ka eettinen vakaumus ei salli aseisiin tarttumista - edes välillisesti yleisen asevelvollisuuden rangaistuksenomaisen jatkeenkaan eli siviilipalveluksen muodossa?

Vaihtoehto nykytilalle ei ole ennaltaan säilyttäminen, ellei Suomi halua paistatella vähän väliä kansainvälisessä, kyseenalaisessa huomiotta asian tiimoilta. Vapautuslain kumoaminen todennäköisesti taas johtaisi sellaisenaan totaalkieltäytyjien määrän radikaaliin ja hallitsemattomaan kasvamiseen, mikä ei voi olla suotuisa vaihtoehto sivistys- ja oikeusvaltiossa, joka ei usko ehdottoman vankeusrangaistuksen parantavan kaikkia yhteiskunnallisia ongelmia.

Jehovan todistajien mahdollinen nykytilan korvaava palvelus heidän omassa yhdyskunnassaan puolestaan ei toisi sanottavaa muutosta ongelmaan perustuslain yhdenvertaisuuspykälän kannalta, vaan uskontokunnat olisivat yhä eriarvoisessa asemassa keskenään, puhumattakaan epäyhdenvertaisuudesta uskonnollisen ja ei-uskonnollisen yksilön välillä.

Ainoa vaihtoehto on vapauslain soveltamisalan laajentaminen koskemaan muitakin uskontokuntia sekä eettisen vakaumuksen omaa-

via yksilöitä - edellyttäisi se sitten vakaumuksentutkintalautakunnan käyttöönottoa myös rauhan aikana tai ei.

Tämä vaihtoehto on järkevin, jos Suomi ei halua enää jatkossa ajaa nuoria miespuolisia kansalaisiaan turvapaikanhakijoiksi esimerkiksi Hollantiin tai Belgiaan ja katsoa, miten jokin kansainvälinen ihmisoikeusjärjestö taas tunnustaa jonkun suomalaisen totaalkieltäytyjän mielipidevangiksi.

Jehova-kysymys on juuri nyt ajankohtainen, sillä asia on poliittisessa harkintaprosessissa: tilanne on täysin avoin, eduskunta ja hallitus voivat tehdä päätöksiä asiassa suuntaan tai toiseen hetkenä minä hyvänsä.

Nyt on tilaisuus vedota poliittisiin päättäjiin tilanteen korjaamiseksi inhimillisesti ja juridisesti kestäväälle tolalle. Esimerkiksi hallituspuolue vihreät on ilmoittanut kannakseen, että yleisestä asevelvollisuudesta tulisi luopua. "

Santeri Suominen, oik.yo., Turku

Sana on vapaa - tarjoa mielipidetäsi Sivari&Totaalin yleisönosastolle! Toimitus pidättää oikeuden lyhentää ja oikolukea tekstit. Myös uudet kirjoittaja- ja kuvaaja-avustajat ovat aina tervetulleita. Ota yhteyttä miira.rauhamaki@akl-web.fi

Aktivistit sulkevat Belgian puolustusministeriön

30 Bombspotting-verkoston rauhanaktivistia sulki Belgian puolustusministeriön portit kansainvälisenä Sota alkaa Euroopasta -päivänä marraskuussa 2008.

Teksti: Miira Rauhamäki, kuva: Vredesactie

Bomspotting-kampanja sulki kansainvälisen Sota alkaa Euroopasta -toimintapäivän kunniaksi Belgian puolustusministeriön portit 14. marraskuuta 2008. Aktiivit lukittautuivat ketjuilla ministeriön portteihin ja kiipesivät ripustamaan banderolleja rakennuksen katolta. Osa aktivisteista siivosi verta jalkakäytävältä rakennuksen edestä. Kaikki aktivistit pidätettiin.

Tapahtumapäivällä haluttiin kiinnittää huomiota siihen, kuinka Eurooppakin on sodassa osallistuessaan useisiin militaristisiin toimiin maailmalla. Belgian puolustusministeriö haluaa sitoa valtiota entistä enemmän sotilastoiimiin. Bombspotting-kampanjan aktiivit vaativat, että Belgian hallitus lopettaisi osallistumisensa Afganistanin sotaan.

Yli 25 000 eurooppalaista sotilasta osallistuu meneillään oleviin aseellisiin konflikteihin Nato-joukkojen mukana Afganistanis-

sa. EU:n joukkoja on myös Afrikassa ja Irakin sodassa. Lisäksi joukkoja ja sotilastarvikkeita kuljetetaan Euroopan satamien ja lentokenttien kautta.

Lisätietoa Euroopan osallisuudesta sotiin:

http://mcmilitary.org/war_starts_from_europe

WRI:llä uudet nettisivut www.wri-irg.org

War Resisters' International julkaisi marraskuun lopussa 2008 uuden www-sivustonsa. Sekä ulkoasu että tekniikka ovat uudistuneet radikaalisti. Tavalliselle käyttäjälle sivut on kuitenkin haluttu säilyttää yksinkertaisina.

Sivustosta oli tarkoitus tehdä aiempaa yhteisöllisempi, mikä WRI:n tapauksessa tarkoittaa internationaalien jäsenten, kuten AKL:n, aikaisempaa suurempaa osallistumista. Osa sivuista on esimerkiksi toteutettu julkaisujärjestelmään upotettuna wikinä.

Uusilla sivuilla on aikaisemmin kerran vuodessa kootun kansainvälisen rauhanvankilistan korvaa-

va jatkuvasti päivitettävä lista. Aseistakieltäytymisestä on tarjolla myös tietokanta lainsäädännöstä eri maissa sekä uutiskirjeitä.

Sivusto perustuu avoimeen Drupal-julkaisujärjestelmään. Sivuston ulkoasu on tehty vapaaehtoistyönä Suomessa.

Omer Goldman (vas.), Tamar Katz ja Mia Tamarin kieltäytymispäivänään syyskuussa 2008.

Israelin uudet aseistakieltäytyjät

Yli 60 israelilaisnuorta allekirjoitti viime vuoden alussa kieltäytymiskirjeen armeijasta. Useat heistä ovat joutuneet lyhyiden tuomioiden vankilakierteeseen.

Teksti: Kaj Raninen

Yli 60 kouluistaan valmistumassa olevaa israelilaisnuorta, shiministimiä, allekirjoitti vuoden 2008 alkupuolella Israelin puolustusministerille osoitetun kirjeen, jossa he ilmoittivat kieltäytyvänsä palvelemasta maan armeijassa. Shiministimit kertoivat, etteivät he halua osallistua armeijan miehitysalueilla toteuttamaan sorto- ja väkivalta politiikkaan. Vuoden 2008 shiministimit haluavat tuoda esiin sitä, että vaikka israelilaiset uskovatkin yleisesti maansa työskentelevän rauhan saavuttamiseksi, hallitus ja armeija toteuttavat edelleen väkivaltaista miehitystä.

Valtiohallan vastatoimia ei tarvinnut odottaa pitkää aikaa. Ensimmäisenä kohteeksi joutui 18-vuotias **Udi Nir**, joka pidätettiin kotoaan 20. elokuuta, vain päivää hänelle määrätyn värväytymispäivämäärän jälkeen. 21. elokuuta hänelle langetettiin 21 päivän vankeusrangaistus. Israelissa aseistakieltäytyjät tuomitaan tavallisesti useisiin peräkkäisiin, lyhyisiin van-

keusrangaistuksiin, jotka he suorittavat sotilasvankilassa. Teoriassa kierre voi jatkua loputtomiin, vaikka käytännössä armeija vapauttaa kieltäytyjän palveluksesta silloin, kun katsoo sen itselleen sopivaksi. Laillisia aseistakieltäytymismahdollisuuksia tai vaihtoehtoja armeijan käymiselle – vapautuksen hankkimista lukuun ottamatta – ei ole olemassa.

Israelissa asevelvollisuus koskee myös naisia, ja tämänkertaisessa kieltäytymiskirjeessä heidän osuutensa onkin huomattava. Seitsemästä joulukuun alkuun mennessä vankeuteen tuomitusta shiministimistä viisi on naisia. 19-vuotias tel avivilainen **Mia Tamarin** sai 2. joulukuuta jo neljännen vankeusrangaistuksen. Sen suoritettuaan hän on viettänyt vapautensa menettäneenä yhteensä 68 päivää. **Tamar Katz**, **Raz Bar-David Varon** ja kieltäytymiskirjeen keskeisiin organisaattoreihin kuuluva 18-vuotias jerusalemilainen **Sahar Vardi** on tuomittu toistaiseksi kolme kertaa. Katz ja Vardi

ovat kieltäytyneet pukeutumasta armeijan univormuun vankilassa, minkä seurauksena heitä on pidetty eristysosastolla.

19-vuotias **Omer Goldman** vapautettiin marraskuussa palveluksesta terveydellisin perustein kahden vankeustuomion jälkeen. Hänen osaltaan tuomiokierre on siis ohi. Goldman on Israelin turvallisuuspalvelun Mossadin entisen varajohtajan tytär, joka päätti ryhtyä aseistakieltäytyjäksi käytyään Länsirannalla tutustumassa miehityksen arkipäivään.

Traditio 1970-luvulta

Koululaisten kieltäytymiskirjeillä on Israelissa pitkä traditio. Ensimmäinen kirje julkaistiin jo 1970-luvun alussa – vain muutama vuosi kuuden päivän sodan jälkeen. Tuolloin nuoret kieltäytyjät kyseenalaistivat israelilaisessa yhteiskunnassa lähes jakamattomana vallinneen uskon armeijan voittamattomuuteen todeten, että alueiden miehittäminen ja aggressiivinen militarismi johtaa vain uusiin sotiin ja verenvuodatukseen. Vuonna 1973 käyty Jom Kippur -sota osoitti heidän olleen oikeassa. Sen jälkeen shiministimikirjeitä on julkaistu muun muassa vastalauseena ensimmäiselle Libanonin sodalle vuonna 1982 sekä ensimmäisen ja toisen palestiinalaisten intifadan aikana 1990- ja 2000-luvuilla. Maassa, jossa armeijan käyminen on pyhä lehmä, joukkokieltäytymiset ovat olleet ja ovat yhä tehokas tapa kiinnittää huomiota israelilaisten nimissä tehtäviin ihmisoikeusrikkoihin.

Aseistakieltäytyjäliitto seuraa shiministimien vaiheita tarkasti www-sivustollaan. Nuoriin kieltäytyjiin valtiohallan ja yhteiskunnan tahoilta kohdistuva paine on suuri, joten he tarvitsevat tukea. AKL:n sivustolta löytyy tietoa myös mahdollisuuksista auttaa shiministimejä kamppailussaan rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta.

”En syntynyt palvelemaan sotilaana, joka sortaa toisia ihmisiä, ja taistelu miehitystä vastaan on myös minun taisteluni. Se on taistelu toivon puolesta: todellisuuden, joka joskus näyttää niin kaukaiselta. Minulla on vastuuni tätä yhteiskuntaa kohtaan. Vastuuni on kieltäytyä”, Raz Bar-David Varon kirjoittaa.

Ofog-aktiivit tuhosivat sinkoja

Ofog-rauhanverkoston aktiivit tunkeutuivat asevalmistajien tiloihin Ruotsissa kahdessa kaupungissa ja vasaroivat aseita käyttökelvottomiksi. Kaksi heistä on jo tuomittu kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen.

Teksti: Miira Rauhamäki, kuvat: Ofog

Kaksi ruotsalaista rauhanaktivistia on tuomittu kolmen kuukauden vankeustuomioon ja maksamaan 220 000 ruotsin kruunua sakkoja. Kansalaistottelemattomuusverkostoon kuuluvat aktiivit olivat tunkeutuneet asevalmistaja BAE Systemsin tiloihin Karlskogassa Keski-Ruotsissa loka-kuussa 2008 ja vahingoittaneet aseita. Aktivistit aikovat valittaa tuomiostaan. Toista aktivistikaksikkoa odottaa oikeudenkäynti yöllisestä tunkeutumisesta ase-
tehtaaseen Ruotsin Eskilstunas-

sa ja vahingon aiheuttamisesta. Saab Bofors Dynamics vaatii jälkimmäisiltä yli miljoonan kruunun korvauksia.

Kahdessa samanaikaisessa väkivallattomuustempauksessa 16. lokakuuta neljä ruotsalaisen Ofog-rauhanverkoston aktivistia vaurioitti 20 Carl Gustav panssarintorjuntasinkoa ja muuta aseistusta. Aseita oltiin viemässä muun muassa Yhdysvaltoihin, Iso-Britanniaan ja Intiaan. Aktivistit olivat itse ilmoittaneet poliisille läsnäolonsa huipputurvalliseksi oletetuissa laitoksissa.

Ruotsi hyötyy sodista

"Kun hallituksesi tukee laitonta sotaa ja myy aseita diktatuureille, tavallisten kansalaisten on aika ryhtyä toimeen", **Annika Spalde**, Ruotsin kirkon diakonissa ja ryhmän viides jäsen sanoi.

Myös Spalde pidätettiin tunkeutumisyhteyksestä Karlskogassa sijaitsevaan Boforsin asetuotantolaitokseen.

Ofogin järjestämät aseistariisuntatempaukset olivat ensimmäiset lajissaan 2000-luvun Ruotsissa. Kun amerikkalaisjohtoinen hyökkäys Irakiin alkoi, Ruotsin asevientä kasvoi 88 prosenttia. Ruotsin hallitus rikkoo aktivistien mukaan valtion omaa rauhan ja puolueettomuuden periaatettaan toimittamalla aseita sotaa käyviin maihin. Ruotsalainen rauhanryhmä Ofog toimii väkivallattoman vastarinnan keinoin militarismia vastaan.

Lisätietoa, videoita ja kuvia:
www.avrusta.se ja www.ofog.org

Suomessa noin 80 asevalmistajaa

Suomessa toimii reilu 80 aseteollisuuden yritystä, joista suurimpia ovat Patria ja Komas. Suomalaisen aseteollisuuden tuotteet ja yritykset on listattu Sadankomi-

tean tekeillä olevaan tutkimukseen. Lue lisää Sadankomitean ja Rauhanliiton ilmaisesta verkkolehdestä: www.pax.fi.

Suomalaiset tukkivat asevalmistajan ovet Ruotsissa

Neljä suomalaista rauhanaktivistia tukki Euroopan suurimman asevalmistajan BAE Systemsin toimiston sisäänkäynnit Helsinborgissa Ruotsissa.

Teksti: Miira Rauhamäki, kuva: Ofog-verkosto

Suomalaiset rauhanaktivistit estivät Euroopan kolmanneksi suurimman asevalmistaja BAE Systemsin työntekijöiden liikkumisen kahden tunnin ajaksi.

Suomalaisaktivistit tukkivat Etelä-Ruotsin Helsinborgissa sijaitsevan BAE Systemsin paikalliskonttori C-ITS:n sisäänkäynnit parin tunnin ajaksi 19. syyskuuta 2008. Suomalaiset lukittautuivat putkien avulla kiinni toisiinsa ja estivät näin työntekijöiden liikkumisen. Kaksi paikalla ollutta ruotsalaista Ofog-verkoston aktivistia yritti turhaan päästä keskusteluyhteyteen yhtiön henkilökunnan kanssa. Kansalaistottelemattomuustempaus oli osa Euroopan Sosiaalifoorumin osana järjestettyä European Peace Action -tapahtumaa (EPA) Malmössä 18-21. syyskuuta.

Kansainvälinen BAE Systems on maailman kolmanneksi suurin asevalmistaja. C-ITS tuottaa har-

joitusmenetelmiä kuten simultaani-ohjelmia armeijoille eri puolille maailmaa. BAE Systems valmistaa sota-aluksia ja erilaisia aseita kuten USA:n armeijan käyttämiä Excalibur-granaatteja. Suomalaiset kritisoivat mielenilmauksellaan BAE Systemsin lisäksi myös tämän yhteistyökumppania, Suomen valtion yli 70 prosenttisesti omistamaa, lahjuskandaalin kanssa rypevää Patria-asevalmistajaa. Niin Patrian kuin BAE Systemsinkin valmisteita käytetään esimerkiksi USA:n armeijan toimesta Irakin ja Afganistanin sodissa.

Poliisi saapui C-ITS-yhtiön konttorille vasta lähes kahden tunnin päästä tapahtumien alusta ja laski aktivistit pois alueelta ilman kiinniottoa.

Aimpoint nettoa Irakin sodalla

EPA:n ja sen järjestäjätahon eli ruotsalaisen Ofog-rauhanverkoston päämielenilmaus pidettiin samana päivänä Malmössä. Noin 80 mielenosoittajan kohteena oli ruotsalainen, yksityinen asevalmistaja Aimpoint, joka kauppa infrapunatähtäimiä muun muassa USA:n armeijan käyttöön.

Yhteensä seitsemän mielenosoittajaa Ruotsista, Itävallasta ja Belgiasta kapusivat Aimpointin aitojen sisäpuolelle ja tulivat kiinniotetuiksi. Aimpoint oli suljettu koko tapahtumapäivän ajaksi.

”Aimpoint kehuu kolminkertaistaneensa tuotantonsa Irakin sodan myötä”, aidan yli kavunnut ruotsalainen Ofog-aktiivi **Karin Carlsson** kertoi ja jatkoi:

”Malmöä nimitetään Reilun kaupan kaupungiksi, koska se ostaa paljon reilun kaupan tuotteita. Miten reilu kauppa sopii yhteen sen kanssa, että täällä on yksityinen, muun muassa Irakin ja Afganistanin sodista rahansa käärivä asevalmistaja? Me haluamme avata tavallisten malmöläisten silmät huomaamaan, mitä kaupungissa tapahtuu.”

EPA:n seminaareissa pohdittiin muun muassa Naton laajentumista, EU:n militarisoitumista, globaalia militarismia ja ydinaseiden vastaista kampanjointia kuin myös USA:n avaruuteen kohdistamia militaristisia projekteja. Tapahtumiin osallistui noin 400-500 rauhanaktivistia Euroopan eri maista.

Lisätietoa:

www.ofog.org

www.aimpoint.com/military

Keväällä 2003 Robert Ryömä osallistui Brittien ydinsukellusvenetukikohdan sulkemiseen Faslanessa ja pääsi tutustumaan skotlantilaiseen putkaan 170 muun kansalaistottelemattoman kanssa.

Kolmannen polven kapina

Robert Ryömä seurasi isoäidin jälkiä vankilaan ja oli 39 päivää syömättä. 18 vuotta myöhemmin hän on edelleen mukana Aseistakieltäytyjäliitossa.

Teksti: Sampsa Oinaala, kuva: Simo Hellsten

Olin joku 10-vuotias, kun isoäiti sanoi, että sinä et sitten mene armeijaan", Robert "Roope" Ryömä, 43, muistelee. Isoäiti oli Elvi Sinerovo, vasemmistolainen kirjailija ja entinen poliittinen vanki.

"Pikkuskidinä mummo kertoi Arndt Pekurisesta. Ajattelin, että tappakaa vaan minutkin, mutta en pue univormua. Se me ollaan Pekuriselle velkaa."

Muutenkin mummolla oli kärkeviä ajatuksia. Teini-ikäiselle

Roopelle hän sanoi, että jokaiselle nuorelle tekisi hyvää istua vankilassa aatteensa puolesta. Silti Sinervo oli lopulta yllättynyt, kun kuuli sairastuoteellaan lapsenlapsensa jättäneen kieltäytymislmoituksen.

"Lukioaikana harkitsin myös soluttautuvani armeijaan, mutta se jäi, kun laivastossa ollut kaveri kertoi upseerien laulaneen juhliksa *Horst Wesseliä* – vanhaa natsilaulua", Roope kertoo.

Ikimuistoinen käräjöpäivä

Kun kutsu harmaisiin oli käynyt, Roope meni viime hetkellä sotilasläänin esikuntaan. Vakaumuskesitutkinta oli juuri poistunut, joten eteen lyötiin siviilipalvelushakemus.

"Lomakkeesta puuttui oikea vaihtoehto: totaalisti, joten rastiin sivarin."

Seuraavaksi postia tuli siviilipalveluskoulutusta järjestäneestä Valamon kansanopistosta. "Soitin sinne ja sanoin: sori, mä en nyt

taida tulla. Siellä vastattiin, että he ymmärtävät kyllä, mutta joutuvat tekemään rikosilmoituksen."

Heinäveden käräjillä Ryömä oli kaikkien aikojen ensimmäinen totaali kieltäytyjä. Se päivä oli ikimuistoinen. Ehtiäkseen ajoissa paikalle Siilinjärveltä Roope joutui koukkaamaan Joensuun kautta ja yöpymään matkalla. Aseistakieltäytyjäliiton juristin piti lentää Savonlinnaan ja taittaa loppumatka taksilla.

"Mulla oli fattan todistus, että olen varaton. Silti niillä kesti kaksi tuntia pelkästään päättääkseen maksuttomasta oikeudenkäynnistä. Sitten ne sanoivatkin, että nyt pidetään lounastauko."

Varsinaiseen asiaan päästiin vasta keskipäivällä. Sen käsittelyssä menikin sitten neljä tuntia. Muut käräjille haastetut joutuivat odottamaan vuoroaan koko päivän.

"Tuomari sanoi, että ei voi hyväksyä vakaumustani. Normaali tuomio oli silloin 12 kuukautta, mutta he pätkäisivätkin 13 kuukautta. Hovissa se sitten aleni vuoteen. Etelä-Suomessa selvisi yleensä 11 kuukaudella eli sain kuukauden lisää siitä, että satuin asumaan Itä-Suomessa."

Samanlaisen tuomion saadaksesen olisi pitänyt syyllistyä törkeään raiskaukseen.

Vankilan todellisuus ja vankien jutut

Sonkajärvellä sijaitsevaan Iskolan avovankilaan Robert Ryömä pasitettiin kevättalvella 1990. Ensimmäiset kuukaudet kuuluivat maataloustöissä, joista nuorella miehellä ei ollut mitään kokemusta. Hevostenhoidon ja karjan ruokkimisen lomassa tulivat muut vangit tutuiksi.

"Helvetin kasvattavaa oli olla vankilassa ja kuulla vankien juttuja."

Jo vankilareissun alkuviikkoina Roope sai Aseistakieltäytyjäliitolta postia suunnitteilla olevasta sivari-lakosta. Pian tuli kirje myös **Ari Arffmanilta**, toiselta totaali kieltäytyjältä, joka istui Kuopiossa.

"Ari oli jo aiemmin ollut kuukauden nälkälakossa, kun häneltä evättiin opintolupa. Nyt hän keksi, että totaalit voisivat ruveta tukilakkoon, kun sivarit jäävät pois palveluksesta. Mun eka ajatus oli, että ei se ikinä tule toteutumaan."

Kun vankilaviikkoja kertyi, Ryömän ajatukset alkoivat muuttua.

"Koin vankilalaitoksen todellisuuden ja kuulin muilta vangeilta kamalia juttuja. Kolmen kuukauden jälkeen iski totaalinen vitutus, että jumalauta ensin ne tekee meille paskayhteiskunnan ja jos et puolusta sitä aseellisesti, joudut lusimaan."

Jatkuva nälkä vaihtui euforiaan

Sitten koittikin jo huhtikuu ja päivä, jolloin siviilipalvelusmiesten ennalta määrittämättömän mittainen lakko alkoi. 16 kuukauden palvelukseen vaadittiin lyhennystä, totaali kieltäytyjien tuomioihin lievennystä ja sivareille lisää palveluspaikkoja.

"Päätin, että tänään en syö enkä polta tupakkaa. Olin polttamatta kaksi tuntia, syömättä 39 päivää."

"Ekan viikon teki koko ajan mieli ruokaa, mutta olin sitoutunut siihen juttuun, enkä tietenkään voinut ruveta prakaamaan."

Toisella viikolla näläntunne helpotti ja "kuukauden jälkeen alkoi tulla suorastaan euforisia fiiliksiä".

Nälkälakkoilijoita oli yhteensä neljä. **Timo Kinnunen** lopetti syömättömyytensä, kun sivarit päättivät palata töihin saatuaan lupauksen lakimuutoksen valmistelujen käynnistämisestä. Sen sijaan Ryömä, Arffman ja **Jari Kallioluoma** jatkoivat lakkoa, kunnes heidät armahdettiin.

"Neljän viikon jälkeen kuulin, että - jaha - sivarit lopettivat lakon. Tuli fiilis, että ei voi lopettaa lakkoa, jumalauta mähän olen ollut neljä viikkoa syömättä."

Nälkälakkoilijaa painostettiin lopettamaan

Ensimmäisen viikon Roope teki töitä ilman ruokaa.

"Tiesin, että suljetussa vankilassa yhteydenpito ulkomaailmaan on paljon vaikeampaa. Sitä halusi kerran viikossa soittaa AKL:oon. Piti heitellä markkoja puhelimeen kuin johonkin pajatsoon."

Suljetulle piti lähteä, kun voimat eivät enää riittäneet talikko-hommiin. Siellä nälkälakkoilijaa painostettiin lopettamaan syömättömyytensä.

"Vartija tuli sanomaan, että mut pannaan rundiin (eristysseiliin) ja siellä en saa edes juotavaa. Sanoin vartijalle, että silloin mä kuolen ja kysyin sen valtuuksia. Se tuhahti ja marssi pois. Sitten ei enää painostettu."

Koko nälkälakon ajan Ryömä, Arffman ja Kallioluoma olivat tiiviissä kirjeenvaihdossa ja rohkaisivat toisiaan. Puhelinyhteyteen lakkotovereidensa kanssa Roope pääsi vasta jouduttuaan nälkälakon loppuvaiheessa Iisalmen alue-sairaalaan.

Sitten koitti armahdus.

"Oikeusministeri **Tarja Halonen** syytti meitä kiristyksestä ja väkivallalla uhkailusta. **Mauno Koivisto** mainitsee muistelmisaankin, että armahdus oli vastenmielinen, ja hän on sitä mieltä, että kaikkien on täytettävä yhteiskunnallinen velvollisuus."

Nälkälakkoilijat tapasivat toisensa ensi kertaa vasta vapautumisensa jälkeen. Kovin montaa kertaa he eivät ehtineet nähdä. Kallioluoma jäi junan alle seuraavana keväänä ja Arffman löytyi hukkuneena Helsingin Eläintarhanlahdesta syksyllä 1992.

Robert Ryömä toimii edelleen aktiivisesti Aseistakieltäytyjäliitossa.

"Me ollaan samassa tilanteessa taas: sivari kestää kaksi kertaa pidempään kuin armeija ja vankilaolot ovat Pohjoismaiden huonoimmat", hän perustelee.

Eläköön vapaus!

Yleistä asevelvollisuutta ei ole. Kari S., Tommi Taipale ja Tuomas Enbuske kertovat, miksi.

Teksti: Sampsu Oinaala, kuvat: Valpuri Talvitie

Oli kevät vuonna 1999, kun **Kari S.**:n ovikello soi. Siellä oli poliisi. Kutsu siviilipalvelukseen oli kolahtanut postiluukusta pari kuukautta aiemmin, mutta Kari oli aktiivisesti unohtanut sen. Lapinjärven bussilippukin oli kadonnut.

"Sanoin, että menenhän minä sivariin, jos joku vie mut sinne."

Sisääntulo siviilipalveluskeskukseen oli näyttävä: poliisikyydillä suoraan oven eteen ja närkästyneen johtajan puhutteluun. Sen jälkeen alkoi viikon mittainen palvelus.

Muutaman sivarikeskuksessa vietetyn päivän jälkeen Kari istui taas poliisiauton kyydissä. Tällä kertaa se ajoi pois päin Lapinjärveltä.

"Poliisit kävivät hakemassa minut jonkun toisen sivarin pelästytyä jotain huutamistani. He puhalluttivat minut. Tuloksen ollessa 0,2 promillea parin ykkösoluen jäljiltä he olivat jopa pahoillaan, kun joutuivat viemään minut putkaan."

Putkassa vietetyn yön jälkeen Kari S. vietiin takaisin keskukseseen ja lääkärin juttusille.

"Missään vaiheessa en kieltäytynyt suorittamasta sivaria. Sanoin joka kerta kysyttäessä, että olen täällä vain, koska on pakko."

"En tee asioita pakosta"

Tommi Taipaleen ensimmäiset kutsunnat olivat Valkeakoskella 1990-luvun puolivälissä.

"Sanoin, ettei kiinnostu. Kutsuntalääkäri kysyi, haluanko vapautuksen. Lautakunta antoi kuitenkin vain kaksi vuotta lykkäystä."

Sen jälkeen Tommi vältteli kutsuntoja. Poliisikin kävi ovelta. Lopulta hänet määrättiin panssariprikaatiin.

"Ei huvittanut mennä vankilaan, eikä hankkia 'hullun papereita'."

Parolan varuskuntaan Taipale saapui kuukauden myöhässä. Päästäkseen äkkiä pois hän täytti siviilipalvelushakemuksen. Karnekimisestä rapsahti myöhemmin 20 päivää ehdollista vankeutta ja sakot, jotka sosiaalitoimisto käytännössä maksoi.

Tommi alkoi opiskella valokuvaajaksi. Välillä piti käydä siviilipalveluskeskuksessa kääntymässä.

"Menin lääkäriin ja sanoin, että haluan lykkäystä. Lääkäri kysyi, miksi. Sanoin, että keksikää jotain. Sitten ne laittoi papereihin jonkun koodin."

Totuuden hetki koitti syksyllä 2006. Tommi oli täyttänyt 29 vuotta. Lykkäystä ei enää saanut.

"Vähitellen aloin psyykata itseäni 'hulluksi'..."

"Saatuani ohjeet siitä, miten Lapinjärvellä hommat hoituu, unohdin ne onnellisen autuaasti ruokailua lukuun ottamatta."

Kari S. ei käynyt yhdelläkään luennolla tai osallistunut mihinkään muuhunkaan – yhtä vapaaehtoista biljardipeliä lukuun ottamatta.

"Vähitellen aloin psyykata itseäni 'hulluksi' ja käyttäydyin entistä epäsosiaalisemmin, muun muassa ruokalassa tiputin tarjottimen astioineen lattialle."

"Selitin, että olen aina ollut rauhallinen ja ihmisten seurassa viihtyvä, mutta jotenkin vaan meni hermo, kun joutu lymyilemään tyhjän panttina jossain keskellä-ei-mitään. Jotain lääkäri yritti väitellä kansalaisvelvollisuuksista. Tähän vastasin, että mulla olisi työkkäriin aika ensi viikolla, eikä motivoi tehdä työtä ilmaiseksi, kun vuokratkin pitäisi maksaa."

Kotimatalle Kari lähti taskusaan vapauttavat paperit, perusteena sopeutumishäiriö.

"Olin päättänyt lähteä samana päivänä pois ja hoitaa sen ilman teeskentelemistä. Koen itseni täysin kyvykkääksi, mutta en suostu tekemään asioita pakosta."

Saavuttuaan Lapinjärvelle Tampale meni suoraan lääkäriin.

"Sanoin, etten suostu alistumaan mihinkään määräysvaltaan ja kysyin, voitaisiinko asia hoitaa sivistyneesti. Väittelimme hetken siitä, määrälläänkö sivareita. Sitten ruvettiin yhdessä miettimään syitä. Se kysyi, ahdistaaako. Vastasin, että kyllä se vähän ahdistaa, kun voi joutua vaikka vankilaan. Lisäksi se laittoi jotain auktoriteettiongelmasta."

Vasta vapautuslausunnon saatuaan Tommi kirjautui sisään ja saman tien ulos. Lounaan jälkeen hän suuntasi takaisin kotiin ja kesken jääneiden töiden pariin.

Jälkikäteen koko touhu lähinnä hymyilyttää.

"Tässä järjestelmässä on varoventiili niille, jotka eivät halua marttyyrinä vankilaan, mutta eivät myöskään halua leikkiä tätä

leikkiä. Tuntuu hölmöltä, jos sellaista ei olisi."

"Olin itseni"

Radio- ja tv-kasvo **Tuomas Enbuske** haki alunperin siviilipalvelukseen. Töitä alkoi kuitenkin tulla siihen malliin, että palvelukseen astuminen venyi ja venyi. Lopulta lääkäri ratkaisi asian.

"En lähtenyt hakemaan vapautusta, en näytellyt hullua, en puhunut sekavia, enkä laskenut alle ni ynnä muuta sellaista.. Olin normaali oma itseni ja lääkäri oli sitä mieltä, että tarvitsen vapautuksen eli sain niin sanotut hullun paperit."

"Sanoin, etten suostu alistumaan mihinkään määräysvaltaan..."

Päätös sopi Enbuskelle hyvin, vaikka se vähän ihmetyttikin.

"En tietenkään ollut omasta mielestäni hullu, vaan normaali nuori mies – ehkä vähän tavallista herkempi, mutta siinä ei ole mitään pahaa. Minua ei ole muutenkaan ikinä kiinnostanut esittää mitään kovista."

Tuomaksen suhde niin asevelvollisuuteen kuin pasifismiinkin on nykyisin ristiriitainen. "Joitakin asioita on oikeutetumpaa puolustaa, jopa aseina, kuin toisia. Mutta on toinen asia, onko järkevää pakottaa kaikkia 18-vuotiaita poikia armeijaan. Toisaalta asevelvollisuusarmeija on demokraattisempi kuin palkka-armeija."

Vuosi nuoruudestani

Teksti: Heikki Sovijärvi

Kun ensimmäistä kertaa saavuin Lapinjärvelle, oli kesä. Tunnelma oli leppoisaa, ja olin joutunut takaisin kouluun. Siihen aikaan ajattelin, että halusin – lukion jälkeen – käydä siviilipalveluksen. Kummatkin tavoitteet näyttäytyivät minulle selvinä – en ollut koskaan kyseenalaistanut niitä.

Lapinjärvelle tultuani minua hämmensi kontrollin puute ja luennot, jotka olivat yllättävän hyviä. **Timo Virtala** opetti ensimmäisenä:

"Monet teistä ovat tulleet tänne vain, koska se on helpointa. Jos kuitenkin ajattelette asiaa, ei teidän tarvitse täällä olla. Jos nyt osa teistä nousisi ja lähtisi vain pois, mitä minä sille voin tehdä? Luuletteko, että poliisit pitävät teidän löytämistänne tärkeänä? Toki joku voi muutaman kerran käydä ovella, mutta se siitä. Vaihdatte virallisen osoitteen isoäidin luokse."

Sampsa Oinaala luennoi meilte sotilaallis-teollisesta kompleksista ja **Matti Säteri** miehisyyden myyteistä.

Kun lähdin Lapinjärveltä ajattelin, etten oikeastaan edes halunnut palvelukseen. Mietin, olisiko minusta vankilaan. Hain silti paikkaa kirjastossa, mutta en saanut sitä. Tällä välin Sivarilistalle, jolle olin liittynyt, oli ilmestynyt kutsu lähteä Skotlannin Faslaneen blokkaamaan brittiläistä ydinasetukikohtaa. Ilmoitauduin mukaan.

Ironista on, että minun täytyi mennä rauhanleirille ja tieblokkaukseen aamuviideltä – saippua-

kuplia ilmassa ja **Dylanin** *Let me die in my footsteps* soimassa taustalla – ja skotlantilaiseen putkaan tajutakseni, että juuri ne aina ilmeisinä näyttäytyneet asiat ovat pelottavia. Pelottavia siksi, että emme ole asettaneet niitä kyseenalaisiksi. Niin kauan kuin pidämme niistä kiinni, toimimme vain kuin robotit. Ymmärsin, että en halua siviilipalvelukseen, vaan Aseistakieltäytyjäliittoon.

Vuoden palvelus liitossa

Kun toisen kerran menin Lapinjärvelle, tunnelma oli aivan toinen. Sain heti varoituksen, kun tulin paikalle myöhässä. Saarnattiin siitä, että haette töitä ja kuinka kaikesta sanktioidaan. ”Jos myöhästytte, tulee varoitus, sitten toinen ja kolmannesta menet-

te suoraan vankilaan, kulkematta lähtöruudun kautta. Tiesin, että minun täytyi päästä pois. Niinpä hakeuduin lääkärille kertomaan, että kärsin unettomuudesta, olin ahdistunut ja käytän huumeita. Kaikki näistä ovat muuten totta. Paitsi se, että kärsin unettomuudesta vain, jos minun tarvitsee herätä johonkin tiettyyn aikaan ja olen ahdistunut vain, jos minut pakotetaan johonkin epäinhimilliseen. Huumeita käytän varsin harvoin, tutkiakseni jotakin.

Sillä kertaa sain kahden vuoden lykkäyksen. Ajoin työkkäriin ja täytin paperit loppuun. Näin olin vaihtanut kategoriaan työharjoittelijaksi AKL:ssä. Myöhemmin kävin yksityisellä psykologilla hakemassa lausunnon edellä mainituista syistä ja koska legioonan rangaistuskäytännöllä tämä tarkoittaisi vankilatuomiota nukkumattomuudesta. Diagnoosin perusteella vapautukseni oli välitön ja lopullinen – rauhan aikana.

Ironia kuitenkin on siinä, että päädyin palvelemaan lähes vuoden Aseistakieltäytyjäliittoon. Valtio maksoi ja työaikani oli joustava. Tuona aikana järjestin Ruokaa ei aseita -tapahtumia, elokuvailtoja sekä kirjoitin juttuja lehtemme. Työn ohessa olin mukana talonvaltauksissa.

Muutamalla lauseella sanoen: loimme kontaktipintaa sanomalle, että on olemassa vaihtoehtoja – toisin kuin valta haluaa meille vakuuttaa.

Koetan seuraavan lehden artikkelissani tiivistää sitä, mitä olen oppinut – teemana on historia.

Sivari ”POLIISINA”

Sivariasta voi tulla poliisi ja Helsingin poliisilaitoksella voi työskennellä sivari - tai kymmenen sivaria.

Teksti ja kuva: Miira Rauhamäki

Helsingin poliisilaitos avasi ovensa sivareille viime vuonna. Komisario **Dennis Pasterstein** Liikenne- ja erityispoliisista ei voinut hyväksyä sitä, etteikö poliisilaitos osallistuisi valtionhallinnon puolella sivarien työllistämiseen.

”Mietin, että työnkuvaksi sopisi toimistosihteerin. Ajattelin, että työ sopisi sellaisille nuorille miehille, joilla on surffauskestävyyttä”, Pasterstein kertoo.

Niinpä Pasilassa sijaitsevassa liikenne- ja erityispoliisin yksikössä aloitti palveluksessa kolme sivaria, joille haetaan taas työn jatkajia tä-

män vuoden huhtikuun tienoilla. Yhteensä Helsingin poliisilaitoksella ahertaa kymmenen sivaria – muun muassa Helsingin poliisilaitoksella työskentelee talvella 2009 kymmenen sivaria, liikennepoliisin lisäksi ulkomaalaispoliisissa ja lupahallinnossa.

Yksi tällä hetkellä poliisilaitoksella työskentelevistä sivareista on **Bo Åkerblom**, 20, joka on ahkerasti esitellyt ”poliisisivarin” toimea mediassa.

Datanomiksi opiskeleva Åkerblom sanoo löytäneensä pestin etsimällä ilmoituksia sivarikeskuksen nettisivuilta:

”Hain omaa alaani vastaavaa työtä – ATK-alan paikkoja – ja huomasin tämän. Pääsin haastatteluun, jossa kiinnostukseni vain yltyi.”

Alun perin siviilipalvelus tuntui Åkerblomin mielestä mahdolliselta ratkaisulta. Hän palveli 51 päivää intissä, kunnes hän oli kuusi viikkoa kipeänä armeijan harmaissa ja sai lopulta keuhkokuumeen.

”Koska armeija ei siviilipalvelusta mainitse vaihtoehtona, niin sivari tuntui aivan hoh-hoijaa-hommalta. Armeijaan piti lähteä, koska sille ei ollut fyysistä tai psyykkistä estettä. Ajattelin silloin, että mieluummin rämmin metsässä. Nyt olen positiivisesti yllättyneenä siviilipalveluksesta, enkä vaihtaisi tästä pois”, Åkerblom toteaa reippaalla tyyllillään.

Sivari paperisodassa

Käytännössä sivareiden työ poliisilaitoksella on paljolti tietokone-ruudun tuijottamista ja ruudun zoomailua. Poliisi kuvaa valvontakameroilla liikenne-rikkomuksia ja tuo kuvat toimistoon, jossa sivarit käyvät materiaalin läpi. Lehdissä sivareiden töitä poliisissa on otsikoitu hehkeillä otsikoilla väärin – sivari sakottaa – vaikka käytännössä sivareilla ei ole oikeutta jaella sakkoja.

”Tarkistamme kuvista, onko mahdollinen sakotettava ja ajoneuvon rekisterinumero tunnistettavissa. Poliisi käy meidän jäljittämme materiaalit vielä läpi. Jos esimerkiksi kuvan laatu on huono, niin pyydämme jonkun laitokselta auttamaan, että jatketaan tapauksen tutkimista vai ei”, Åkerblom kuvailee.

”Lisäksi teemme arkistotehtäviä eli osallistumme paperisotaan. Tulostamme huomaautuksia, pistämme ne kuoriin ja laitamme eteenpäin.”

Åkerblom ja Pasterstein keuhvat kilpaa, kuinka sivareista on hyötyä poliisilaitokselle ja kuinka hyvin sivarit on otettu sinipukuisen taholla vastaan.

”Jos on aiemmin pelännyt poliisia, tämän jälkeen ei enää pelkää”, Åkerblom naurahtaa.

Tuukka Masalin loikkasi Belgiaan

Jo toinen totaali maanpakolaisena

Jyväskyläläinen totaalikieltäytyjä Tuukka Masalin muutti Belgiaan hakeakseen poliittisena pakolaisena turvapaikkaa.

Teksti: Miira Rauhamäki, kuva: Abou

Totaali **Tuukka Masalin** teki tammikuussa 2009 ”jussihermajat” ja loikkasi Belgiaan hakemaan poliittista turvapaikkaa. Belgian lainsäädännössä on pykälä, joka on mahdollistanut nyt jo kahden suomalaisen eli toisen EU-maan kansalaisen anovan turvapaikkaa. Muissa yhteisön valtioissa tämä ei ole mahdollista. Vuonna 2001 samaa mahdollisuutta käytti jyväskyläläinen historianopiskelija **Jussi Hermaja**. Hän ei saanut turvapaikkaa ja Hermajan totaalitytuomio vanheni vuonna 2006.

Hermaja vietti viisi vuotta kokonaan poissa Suomesta. Masalin on valmistautunut samaan. Ensimmäinen päätös tulee hänen asianajajansa mukaan jo muutamassa viikossa, mutta Masalin aikoo jatkaa valituskierrettä Hermajan lailla korkeimpaan oikeuteen.

”Asianajajani sanoi, että ne tekevät kaikkensa, ettei EU:n kansalaista hyväksyttäisi turvapaikanhakijaksi – muutoin poliittiset suhteet kärsivät”, Masalin kertoo.

Parikymppinen maanpakolainen sanoo olleensa yhteydessä Hermajaan vasta päivä ennen lähtöään, mutta saaneensa perillä vegaanikokki-Hermajalta tukea ja kontakteja. Masalin on sijoitettu CPAS de BOUSSU -nimiseen turvapaikkakeskukseen noin 12 kilometrin päähän Monsin kaupungista, Hermaja puolestaan asuu edelleen Gentissä. Suomi ei koskaan tehnyt luovutuspyyntöä Hermajasta, eikä oletettavasti tee Masalinistakaan.

Päätös Belgiaan lähtemisestä kehittyi vasta ennen vuodenvaihdetta. Alunperin Masalinin piti lähteä maasta hiljaisuudessa. Myöhemmin Aseistakieltäytyjälähtöä kautta turvapaikka-asia nousi esiin, ja maasta pako noteerattiin AKL:n tiedotteen jälkeen myös Suomen mediassa.

Sota ei ole ratkaisu

Masalin ei miellä itseään aseistakieltäytyjän, pasifistin kuin antimilitaristinkaan lokeroon, vaikka sanookin edustavansa jokaista näistä jossain määrin.

”Ei ole sellaista tilannetta, jossa väkivaltaa voitaisiin käyttää ratkaisuna”, hän toteaa.

”En kokenut armeijaa oikeaksi vaihtoehdoksi sen järjettömyyden takia: opetetaan tappamaan ja tuhoamaan vihollinen keinolla millä hyvänsä. Siviilipalvelus taas on pelkkä korvike armeijalle. Siinä on paljon ongelmia jo palveluksen pituudesta lähtien. Toisaalta olisin valinnut siviilipalveluksen, jos olisin saanut suorittaa sen ulkomailla esimerkiksi jonkun kehitysapujärjestön alla.”

Masalin sanoo tehneensä päätöksen totaalikieltäytyjäksi ryhtymisestä palattuaan Intian matkalta vuosien 2007-2008 vaihteessa.

”Jos asevelvollisuus halutaan pitää, sen pitäisi perustua vapaaehtoisuuteen, eikä keksiä korvavia vaihtoehtoja. Jokaista pitäisi kohdella tasa-arvoisesti, eikä vapauttaa vain osaa ihmisryhmistä. Tiesin aina, etten tule menemään vankilaan viemään paikkaa oi-

kealta rikolliselta, samalla kun vankiloita ja paikkoja vähennetään. Konkreettisestihan en ole tehnyt mitään.”

Tukea ympäri maailmaa

Masalin ei tiennyt Belgiasta ennen lähtöään muuta kuin mitä oli Wikipediasta lukenut. Mies on saanut algerialaisia ystäviä ja kertoo viettävänsä aikaa heidän kanssaan djembeä soitellen, piirtäen ja skeitaten. Median huomio yllätti hänet ja tukea on virrannut eri puolilta maailmaa.

”Minulla on oma huone, jossa on pesuallas, jääkaappi, sänky ja tv. Suihku, wc ja keittiö ovat yhteisiä. Joka maanantai saan 60 euroa ruokaan ja omiin hygieniaynnä muihin tarpeisiin. Kerran kuukaudessa minulle annetaan 5 euron arvoinen puhelinkortti ja menopaluujuunalippu minne vain Belgian sisällä”, Masalin kuvailee.

”Onhan se aika perseestä, että kotimaastaan joutuu poistumaan. Toisaalta olen iloinen lähdöstä, koska Suomessa tunsin vain jummittavani paikallaan ilman päämäärää. Päivääkään en ole katonut lähtöäni.”

Mitä saa puolikkaalla rynnäköhävittäjällä?

Suomi aikoo satsata miljoonia torjuntahävittäjiensä varustamiseksi sopiviksi hyökkäyssotaan.

Teksti: Simo Hellsten, kuva: Wikimedia/ShagataGaNai ^{CC} ^{BY} ^{SA}

Jotkut meistä muistavat Jubilee 2000 -kampanjan, joka vaati köyhimpien kehitysmaiden valtionvelkojen anteeksi antamista vuosituhaten vaihteessa. Puolella yhden Suomen tuolloin hankkiman F-18C Hornet lentokoneen hinnalla olisi voitu antaa anteeksi Mosambikin, Sambian, Senegalin, Ugandan, Kamerunin, Liberian, Kenian ja Etiopian velat Suomelle. Nyt Suomi on satsaamassa hävittäjiin jälleen. 1990-luvulla hankitut torjuntahävittäjät halutaan muuntaa hyökkäyssotaan sopiviksi. Ilmavoimien esikunnasta on esitetty hinta-arvioita 1047 ja 1625 miljoonan euron välillä(1). Koneiden hankintahinta oli noin 3 miljardia euroa.

Yksipaikkaisen Hornet-lentokoneen malli Suomessa on F-18C, kaksipaikkaisten F-18D. Tismalleen samat koneet kulkevat muissa maissa mallinimillä F/A-18C ja -D. Kirjain A tulee englannin kielien sanasta "attack" ja tarkoittaa koneiden soveltumista hyökkäykseen (2). F/A-kirjaimilla nimetty

kone on rynnäköhävittäjä, eli sopii sekä ilmataisteluun että maakohteita vastaan hyökkäämiseen. Suomen hävittäjien mallimerkinän tyypistämistä voi pitää poliittisena viestinä – aiemminhan Suomen lentokoneet oli tarkoitettu valtion puolustamiseen. Nyt kun puolueettomuudesta ollaan luovuttu, on hyvä omistaa lentokoneita myös hyökkäystarpeen varalle, joten A-kirjaimelle on taas käyttöä. Mutta kun koneet on alun perinkin rakennettu rynnäköhävittäjiksi, miksi nyt on kyseessä Suomen historian toiseksi suurin asekauppa?

Uusia varusteita Natoa varten

Koneiden aseistaminen rynnäkökäyttöön on loppujen lopuksi vain yksi monista uudistuksista. Rynnäköaseistus kuuluu uudistuksen toiseen, kalliimpaan vaiheeseen. Vielä ei kuitenkaan ole varmaa, että Yhdysvallat suostuu myymään Suomelle kaikkia ilmavoimien haluamia uusia ohjuksia

ja pommeja. Pikainen Nato-jäsenyys voisi tietysti auttaa asiaa. Muita uusia hankintoja ovat uudet viestintälaitteet, ohjaamonäytöt, kypärätähtäimet sekä uudet ilmasta-ilmaan ohjukset. Uusilla varusteilla halutaan taata ilmavoimien Nato-yhteensopivuus ja pidentää hävittäjien käyttöikä. Tämä ilmeisesti edellyttää ilmasta maahan satojen kilometrien päähän ammuttavia risteilyohjuksia.(3)

Yhteensopivuus sotilasliiton ilma-aseen kanssa on Suomelle tärkeää. Jo nyt verorahoilla järjestetään yhteisiä lentosotaharjoituksia Nato-maiden ilmavoimien kanssa (4). Ilmavoimat haluaa kuitenkin tiivistää yhteistyötä entisestään ja saada Suomen Hornetit mukaan tositoimiin. Koodinimellä "Muuttolintu" on suunniteltu muutaman lentokoneen valmiusjoukkoa. (5, 6) Tällainen valmiusjoukko voisi osallistua esimerkiksi Afganistanin kaltaisiin, sotilaallisen kriisinhallinnan operaatioihin. Operaatioihin käytettävät rahat täytyy tosin vielä hankkia erikseen.

Suomella on tällä hetkellä 63 Hornet-hävittäjää (7). Jos laskeaan pienemmän hinta-arvion mukaan, yhden koneen lisähankintojen hinnaksi saadaan 16,6 miljoonaa euroa. Suomen valtiolla olisi parempaakin käyttöä rahoilleen kuin uusien hyökkäysaseiden hankkiminen. Kehitysapua kasvattamalla ja muuta konfliktinehkäisytoimintaa kehittämällä voitaisiin välttää kriisien eskaloitumista aseelliseksi. Jos edes yhden rynnäköhävittäjän jättäisi uudistamatta, olisi valtiolla varaa esimerkiksi nostaa opeusministeriön myöntämä rauhan työn määräraha 35-kertaiseksi.

- 1 Helsingin Sanomat 2.10.2008, 3.10.2008
- 2 Model Designation of Military Aerospace Vehicles, Yhdysvaltojen puolustusministeriö 2004
- 3 Helsingin Sanomat 2.10.2008
- 4 Ilmavoimien tiedote 7.5.2008
- 5 Helsingin Sanomat 13.11.2008
- 6 Puolustusvoimien tiedote 4.3.2005
- 7 Yksi hankituista 64 koneesta tuhoutui harjoituslennolla vuonna 2001.

" Suuliekit löivät joka puolella. Pauke oli korviahuumaavaa. "

Sota tuli kylään

Sininen torjui keltaisen hyökkäyksen ja valvotti Valtimon Rumossa asuvaa toimittajaa.

Teksti ja kuva: Samps Oinaala

Piti olla ihan tavallinen viikko. Olin juuri saanut perunat maahan. Kirjoittamista oli moneksi päiväksi.

Se alkoi tiistaina. Koululta päin kaikui jatkuva moottoreiden jylinä, joka korvasi syrjäkylän kesäisen rauhan. Iltalenkillä piti panna koira kiinni. Ärri-vanhus jolkottelee yleensä vapaana, mutta nyt vastaan puhalsi jos minkälaista maastokuvioin koristeltua menopeliä tuhatta ja sataa. Ei mikään ihme, että muutamaa päivää myöhemmin yksi telakuorma-auto rysäytti metsään mukanaan 13 varusmiestä.

Soramonttuun johtavan tien katkaisi puomi. Sen vieressä männyn juuressa torkkui vesisateessa istualtaan vartiosotilas. Metsään oli rullattu partaterälankaa – siis piikkilankaa, jossa piikkien tilalla on viiltävät terät.

Seuraavana aamuna menin hakemaan postia. Pihatieni poikki oli kaivettu viestintäkaapeli. Josakin kylämme perukalla oli nyt tukikohta, jonne ajoi miehistönkuljetusautoja, jeeppejä ja outoja mönkijöitä. Tien pintaan olivat piirtyneet telaketjujen jäljet.

Kirjoittamisesta ei meinannut tulla mitään. Koirakin vaikutti levottomalta. Ympärillä oli sota.

Kävelyllä törmäsin naapuriin.

"Eivätkö ne ottaneet sinua sotavangiksi", hän kysyi.

Hän kertoi, että lehmät pelkäävät pihan viertä jyräviä pansariajoneuvoja.

Piiput ojassa

Torstaina piti käydä kaupassa. Lähdin pysäkillä polkupyörällä. Vastaan pyyhälsi kaksimoottorinen potkurikone melkein puunlatvojen tasalla. Onko tuollaisia vieläkin olemassa? Vanhat sotalokuvat tulivat mieleen.

kennettä. Jatkuva dieselin katku leijui asvaltin yllä. Linja-auto mateli. Nopeusrajoitus oli pudotettu kuuteenkymmppiin ja sotilaspoliisit tutkasivat liikennettä. Pohjoiseen menevän bussin kuljettaja oli saanut huomautuksen. Huoltoaseman kohdalla kypärät ja kiväärinpiiput pilkkottivat ojasta.

Paluumatkalla kimppataksissa oli kanssani pari mummoa. Kun kerroin tykistökeskityksestä, he

" Pihatieni poikki oli kaivettu viestintäkaapeli. "

Koulun ympärillä oli sotakoneita pitkin metsää. Nuoret sotilaat häärasivät tohkeissaan niiden ympärillä. Minuun ei kukaan kiinnittänyt huomiota.

Juuri, kun olin kaiken keskellä, alkoi tykistökeskitys. Suuliekit löivät joka puolella. Pauke oli korviahuumaavaa. Radan varressa nakutti rynnäkkökivääri.

Lisäsin vauhtia. Sydän hakkasi. Päässä alkoi pyöriä. Luikahdin tien poikki viritetyn sulkupuomin raosta. Vartiosotilas ei vastannut tervehdykseen.

Valtatiellä oli sotilasajoneuvoja enemmän kuin muuta lii-

alkoivat muistella jatkosodan pommituksia. Parinkymmenen vuoden kuluttua tässä maassa ei ole enää ketään, joka olisi kokenut oikean sodan kotonaan.

Tämä sota ympärillämme ei ollut oikea sota. Se oli leikkiä, ja joillakin leikkijöillä näytti olevan kivaa. Toiset vaikuttivat tympään-tyneiltä ja turhautuneilta seisokkellessaan sotisovassaan vesisateisessa metsässä.

He olivat parikymppisiä miehenalkuja. Kukaan heistä ei ole koskaan tappanut ketään, eikä tapakaan – ainakaan sodassa. Aika moni ei pystyisi tappamaan.

Suuliekit löivät joka puolella. Pauke oli korviahuumaavaa.

Tappamaan heidät kuitenkin koulutetaan. Neljä viidestä suomalaismiehestä päätyy edelleen reserviin. Koko maailmassa näin kattavia asevelvollisuusjärjestelmiä on alle kymmenen. Suomi hakee kaltaistaan joukosta, johon kuuluvat Pohjois-Korea, Israel, Turkki ja Singapore.

1,3 miljoonaa veroeuroa

Sota jatkui. Hornetien jylinä täytti taivaan. Metsistä poukkoili tielle vihreitä miehiä kartat käsisään ja rynkyt selässään. Korvasienipaikallakin oli viestintälinja. Ei oikein tiennynt, mihin uskaltaisi mennä.

Eivät tainneet sotilaat muistaa, että kansallisvaltioiden väliset rintamasodat kuuluvat muualla maailmassa sotahistorian opikirjoihin. Todellisuudessa sellaisia ei ole nähty vuosikymmeniin.

Kainuun prikaatin esikunta-

päällikkö **Matti Pesonen**, mitä tarkalleen ottaen harjoittelitte?

”Tässä oli isot raamit. Kyseessä olivat sotilasalueen torjuntataistelut. Taisteluosasto puolusti ja jääkäriosasto teki vastahyökkäyksen.”

Kuka sitten olisi hyökkääjä tällaisessa sodassa?

”Keltainen. Sininen torjui keltaisen hyökkäyksen.”

Miten todennäköinen tällainen visio olisi todellisuudessa?

”Se on erittäin epätodennäköinen, mutta pahin vaihtoehto. Siihen kun varaudutaan, pärjätään pienemmissäkin kriiseissä.”

Keltaisen torjumiseen tarvittiin 4100 sotilasta ja 800 ajoneuvoa. Veroeuroja kului 1,3 miljoonaa.

Melkein viikko oli jo sotaa kulunut. Kuuntelin keskiyön uutisia, kun puheeseen sekoittui outo ääni. Tikkako hakkasi seinää? Suljin radion. Ratatat... Tatatatata...

Konepistoolisarjat kiirivät yössä. Koulun ympärillä olevissa taloissa ei varmaan tänä yönä nukkuttu. Kaikki kylän koirat olivat vai – taisivat olla peloissaan.

Uni ei meinannut tulla. Mieli-kuvitukseni taikoi eteeni haavoissaan viruvia ruumiita ja kranaattinsirpaleiden pirstomia koteja. Nakutus jatkui ulkona. Laitoin tulpat korviini.

Aamulla lähdin äidin luokse Hämeeseen. Palattuani viikkoa myöhemmin kylätiet olivat tyhjä. Tyvenessä illassa ei kuulunut mitään ääniä. Kiitin Luojaa siitä, että maassa on rauha.

Toimittaja Sampsa Oinaala asuu Rumon kylässä Pohjois-Karjalan pohjoisrajalla. Portti08 -suursotaharjoitus järjestettiin Valtimolla ja Sotkamossa kesäkuussa. Kirjoitus on julkaistu alunperin sanomalehti Ylä-Karjalassa 28.6.2008.

Osa1: Media

Muutoksen elokuvateatteri

Televisio on huume. Uudesta mediasta kuten nettielokuvista voi imeä paremmat tripit.

Teksti: Heikki Sovijärvi

Marshall McLuhanin kuuluisaksi lauseeksi on jäänyt ilmaus "väli-ne on viesti". En tiennyt, mitä tämä tarkoittaa, ennen kuin yksi aikamme suurimpia sekopäitä – ja samalla suurimpia neroja – **Terence McKenna** selitti sen (ks. YouTube, mckenna mcluhan). Tämän innoittamana luin McLuhanin erinomaisen "Ihmisen uudet luottuvuudet" -kirjan.

vat aivan kuin olisit päihtynyt huumeista. Television luonne avaa tiettyjä aisteja ja sulkee toisia. Ero huumeisiin on, että huume on peili – sillä ei ole ulkoista syöttäjää. Television kammottava puoli onkin, että kuka tahansa, jolla on varaa maksaa, voi lisätä oman tuotteensa trippiin.

Entä kun luovutaan televisiosta ja siirrytään uuteen mediaan, mitä silloin tapahtuu? Media, jota tässä

Heikki Sovijärvi suosittelee seuraavia leffoja:

Erik Gandini: Surplus

Surplus vaikuttaa – epäilemättä tarkoituksella – äärimmäisen propagandistiselta ja manifestiselta filmiltä, mutta ironian kerrostien takia se on McLuhanin termein huomattavasti viileämpi, kuin miltä se vaikuttaa. Todellisen etäisyyden toinen puoli on, että se käyttää juuri mainonnan ja propagandan tehokkaita keinoja tuodakseen ne näkyviin. Näillä keinoilla sanotaan siis päinvastaisia asioita kuin niiltä olettaisi.

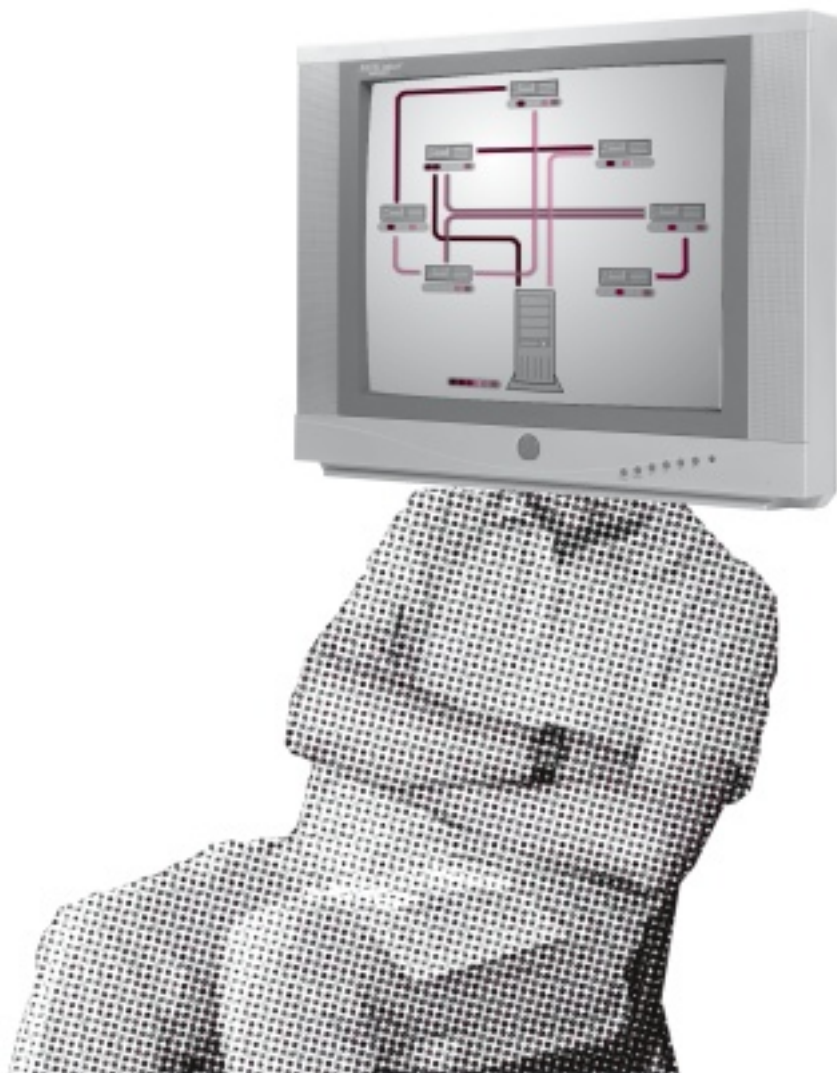
Manufacture of Consent – Chomsky and The Media

Ärsyttävää Manufacture of Consentissa on, että siinä on liikaa Chomskyn henkilöön liittyvää hehkutusta, "viihdyttäviä" elementtejä. Kiinnostavaa kuitenkin on Chomskyn analyysi mediasta. Chomsky toki käsittelee mediaa Yhdysvalloissa, mutta on olennaista havaita, ettei media ole kovin erilaista missään. Tämän ymmärrettyään kokee kohtaamisensa median kanssa toisella tavoin.

Ero huumeisiin on, että huume on peili – sillä ei ole ulkoista syöttäjää.

McKennan mukaan esimerkiksi 1960-70-luvulta asti juurensa juontaneet keskustelut televisios- ta – siitä onko se hyvä vai paha asia – ovat liittyneet kyseisessä mediassa näytettäviin asioihin kuten uutisiin, väkivaltaan, luonto- ohjelmiin ja niin edelleen. Nämä argumentit ovat typerää, koska olennaista on television muoto. Lyhyesti: televisio on huume. Jos asetat ihmisen tv:n ääreen, tuijotusrefleksi ja verenpaine muuttu-

tarkoitan, on tietokone, vertaisverkot, sosiaalinen media ja hakukoneet. On helppo sanoa, että internetissä on myös mainoksia. Kuitenkin ilmaiseen Firefox-selaimen on helppo asentaa ilmainen lisäosa adblock plus -päivittyvällä filterilistalla, joka tehokkaasti poistaa mainokset nettisivuilta. Pieni keksintö vaikuttaa merkittävästi internetin kokemiseen. Toisekseen netistä haettavista leffoista on leikattu mainokset pois.

Steal This Film 2

Siinä missä *Manufacture of Consent* kuvaa vanhaa mediaympäristöä, *Steal This Film 2* kuvaa onnistuneesti uutta sellaista, joka syntyy internetin kautta. Se asettaa kyseenalaiseksi **John Zerzantin** väitteen "etäisyyttä läheisyyden kustannuksella, tehokkuutta leikkisyyden kustannuksella". Tietenkin tässä tietojärjestelmiä käytetään toisella tavalla, kuin mihin ne luonut teollisuus tarkoitti. Dokumentti asettaa piratismiin historialliseen kehykseen.

On muuten tärkeä huomata, ettei sota piratismia vastaan ole ainoa mediasota, joka määrittää kuluttajan ja tuottajan eroa. Se mitä anti-piratismi on internetissä, nollatoleranssi on kaupunkien kaduilla. Tiedon jakamista kanavoidaan niin mainostauluihin kuin mainostaukoihinkin.

Lukas Moodysson: Terrorister

Chomskyn "propaganda on demokraattiselle yhteiskunnalle sitä, mitä pamppu on totalitääriselle" asettuu tässä elokuvassa kyseenalaiseksi. Pamppu löytyy meilläkin yllättävän läheltä. Toisaalta valtamedian kommentoinnista huolimatta viimeinen sana vaikkapa Göteborgin tapahtumista on siltikin Moodyssonin kaltaisilla mediankäyttäjillä.

Oaxaca - Little Bit of So Much Truth

Tämä filmi on hyvä muistutus siitä, että meidän näkemämme pamppu on kuitenkin verrattain varsin heikko. Toisaalta se on muistutus siitä, että perinteisessä mediaympäristössäkin median haltuunotto on ratkaisevaa, mutta meillä se on verrattain helpompaa.

Patricia Foulkrod: The Ground Truth

Hyttävä kuvaus toisaalta sodan todellisuudesta, ja toisaalta mediasta ja sen vaikutuksista. Hyvä pari tälle voi olla **Carl Boggsin** ja **Tom Pollardin** elokuva Hollywoodin Sotakone.

Ärsyttävää dokumenteissa on omahyväinen tapa, jolla sotilaat valittavat omia vaivojaan. Valitettavasti sekin kertoo jotain.

Andrei Nekrasov: Disbelief

Elokuvasa kuvataan tapahtumat hetkeä ennen kuin Venäjän mediasta tuli lähes yksinomaan Moskovasta johdettu tiedon vertikaali. Huomaa myös Nekrasov median tekijänä.

Chuck Workman: The Source

Hippi- ja rauhanliikekin saivat alkunsa uudesta tavasta käyttää mediaa – tässä tapauksessa niin kahviloita, kirjoituskonetta kuin jazziaakin. Näillä liikkeillä on tähän päivään asti ollut massiivinen vaikutus. Tämä dokumentti olkoon myös sarjan seuraavan osan aloitus.

Loppulisäys: "Ihmisen uudet ulottuvuudet" ja "Hollywoodin sotakone" -kirjat ovat saatavilla julkisista kirjastoista. (www.helmet.fi)

Informaation seuraukset

Timo Mäkelä

Idealistina olen kiinnostunut teoreettisista mahdollisuuksista. Toki pyrin olemaan myös realistinen, kuten pätevältä tieteen tekijältä edellytetään, mutta silti kuulen usein muiden arvostetun näkemyksiäni utopistisiksi. Tällaiset väitteet johtuvat totutuista ajatusmalleista, informaation merkityksen väheksymisestä tai pessimistisestä asenteesta tekniikan voimaan. Informaation merkitystä ei olla onnistuttu vielä kukaan yksiselitteisesti selittämään. Aina siirryttäessä abstraktimmille tasoille – mitä tieto erityisesti on – muuttuu seurausten ennustaminen entistä hankalammaksi. Hyvä esimerkki tiedon voimasta on internet, jonka vaikutuksia tuskin monikaan osasi ennustaa, mutta joita kukaan ei voi kiistää. Ja silti internetkin on vain pieni osa informaatioodan käyntiä sen nykyisessä merkityksessä.

En uskalla lähteä edes arvailta, millä tavalla ihmistä älykkäämpi kone tulee vaikuttamaan maailmaan, saati valtopoliittisiin asetelmiin. Väitän silti, että tämän on oltava hyvin kehittynyt sekä emotionaalisesti että tietotaidoiltaan, jotta se olisi myös moraalisesti riittävän edistynyt. Eri-tyistä huomiota tällaisen kehittämisessä tulee kiinnittää juuri tunneälyn muodostumiseen, jotta elämän edellytykset säilyisivät. Kenellekään tuskin tuottaa ongelmia kuvitella painajaismaista uhkakuvaa, mikäli joku yksittäinen taho onnistuisi valjastamaan tällaisen älyn omiin tarkoituksiinsa, mutta kuka keksisi keinot tämän valjastamiseen rauhan edistämiseksi? Itse en näe tähän monia keinoja. Keinoista merkityksellisin lienee huolellisesti suunniteltu oppimisympäristö, jossa kone ymmärtäisi maailman julmuuden siihen katkeroitumat-

ta ja tarjoaisi valmiudet kehittää rauhanomaista politiikkaa.

Käytännössä tuon ympäristön on siis oltava pitkälti vastaava kuin meillä älykkäillä eläimillä, mutta sen on oltava erityisen otollinen toivottujen ominaisuuksien muodostumiselle. Vastaava kasvuympäristö onkin äärimmäisen harvinainen ihmisten keskuudessa. Opimme jo lapsina asenteet ja arvot, joita vanhempamme vaalivat. Tämän johdosta myös väkivaltaiset vallankäytön menetelmät ovat edelleen elinkelpoisia. Meihin kohdistuu jo pienestä pitäen psykologinen sodankäynti, jonka johdosta vallitseva näkemys maailman realiteeteista on mitä on. Tarkoitukseni ei ole tekoälyvertauksella luoda illuusiota, että asiat vain loksahavat paikalleen, kun ohjaketket ottaa käsiinsä ajatteleva kone. Vastaava oppimisprosessi on meillä jokaisella edessä.

Sarjakuvat

Merkintöjä Burmasta Isukin päiväkirja tropiikista

Simo Hellsten

Guy Delisle on kanadalainen animaattori ja sarjakuvapiirtäjä. Hän on työskennellyt animaatiostudioilla Aasiassa ja piirtänyt kokemuksistaan kaksi sarjakuvaromaania *Shenzhen* (2000) ja *Pyongyang* (2004). WSOY julkaisi alkusyksystä Delislen uusimman matkakertomuksen *Chroniques Birmanes* (2007) suomeksi nimellä *Merkintöjä Burmasta*.

Merkintöjä Burmasta on pienen lapsen isän päiväkirja trooppisesta diktatuurista. Guy Delislen puoliso **Nadège** työskenteli Ranskan Lääkärit ilman rajoja -järjestölle (*Médicins Sans Frontières*) 2005–2006 Burmassa (eli Myanmarissa kuten sotilasjunta maata virallisesti kutsuu). Delisle piti huolta perheen lapsesta **Louisista** – ja piirsi sarjakuvakirjan.

Tarinaltaan *Merkintöjä Burmasta* on pikemmin päiväkirjamainen kuin yhtenäinen kertomus. Se

koostuu pienistä tarinoista, toisinaan vain löyhästi liittyvistä arkisista huomioista sekä muutamasta hieinan pidemmästä episodista. Kokeemukset ovat piirtäjän omia ja tarinat uskottavia. Delisle onnistuu kuvaamaan liberaalin expatriatien, ulkomailla työskentelevän länsimaalaisen, elämää Kaakkois-Aasiassa hyvin.

Delislen huomiot ovat osuvia ja arkisia. *Merkintöjä Burmasta* on kuitenkin kritisoitu siitä, ettei

se ole riittävän poliittinen. Kriitikkiä diktatuuria kohtaan on mukana, mutta se esitetään osana Burman arkea. *Merkintöjä Burmasta* ei ole poliittinen sarjakuva, vaikka sitä olisi helppo luulla sellaiseksi. Se ottaa kantaa koska vaihtoehtoa ei ole. Diktatuurista vaikeneminen kokonaan olisi hyvin poliittinen teko. Kenties Delislen sarjakuva kuitenkin herättää lukijoissa ajatuksia. Kovaa tietoa Burman tilanteesta on saatavilla muualta.

Guy Deliselle myönnettiin syyskuussa Helsingin sarjakuva-messuilla merkittävä suomalainen sarjakuvapalkinto Lempi International. Kun Delisle palasi Suomesta vaimonsa nykyiseen asemapaikkaan, seuraavan sarjakuvansa aiheena olevaan Israeliin hänet pysäytettiin lentokentän turvatarkastuksessa. Tarina kertoo, etteivät tullivirkailijat uskoneet Delislessä maassa asuvaksi kanadalaiseksi sarjakuvapiirtäjäksi ennen kuin hän kaivoi suomalaisen palkintopystin laukustaan ja esitteli sen turvamiehille.

Guy Delisle, Merkintöjä Burmasta, WSOY 2008, 266 sivua

Piirtäjän kotisivuilta löytyy vielä kymmenkunta albumista pois pudotettua sivua. Niitä ei tosin ole suomennettu.

<http://www.guydelisle.com/>

Aseistakieltäytyjäliitto

Yhteystiedot

Aseistakieltäytyjäliitto
Rauhanasema
Veturitori 3
00520 Helsinki

puh 09-7568 2444,
040-836 2786
fax 09-147 297
toimisto@akl-web.fi
<http://www.akl-web.fi/>

Aseistakieltäytyjien neuvonta

Päivystys ma ja to klo 14-18:
09-7568 2444 muina aikoina
040-836 2786, neuvonta@akl-web.fi

Lakiapua

lakiasiainsihteri Juha Keltti
040-56 38 731,
juha.keltti@akl-web.fi

Toimintaryhmät

AKL-Jyväskylä
[jyväskylä@akl-web.fi](mailto: jyväskylä@akl-web.fi)

AKL-Turku
turku@akl-web.fi

Oletko kiinnostunut AKL-toiminnasta omalla paikkakunnallasi? Ota yhteyttä toimistoon, niin neuvomme!

Muita yhteystietoja

War Resisters' International
5 Caledonian Road,
London N1 9DY, Britain
info@wri-irg.org
<http://www.wri-irg.org>

Liity jäseneksi

Aseistakieltäytyjäliiton jäseneksi voivat liittyä aseistakieltäytyjien lisäksi kaikki muutkin, jotka kannattavat liiton periaatteita. Perusjäsenmaksu on 10 euroa, alennettu maksu 5€ (palveluksessa oleville sivareille, totaalkieltäytyjille - joiden oikeusprosessi on kesken - ja kaikille maksuvuonna 22 vuotta tai vähemmän täyttävälle). Tukijäsenmaksu on 20 euroa.

Maksa jäsenmaksusi tilille:
800017-750541

Kirjoita viestioosan nimesi ja yhteystietosi (kuten katuosoitteesi lehteä varten)!

Jäsenmaksuun sisältyy neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Sivari&Totaa-li-lehti, joka kertoo aseistakieltäytymisestä ja antimilitaristisesta toiminnasta eri puolilla maailmaa.

Osta AKL:n tukituotteita:

UUTUUKSIA: englanninkielistä antimilitaristista kirjallisuutta, elektronisen sytytin, kierrätettyjä ja luomupuuvillaisia T-paitoja, heijastimet

Tuotteita voi tilata AKL:n keskus-toimistolta (p. 09-7568 2444, 040-836 2786, tilaukset@akl-web.fi). Myös paikan päälle toimistolle voitulla ostoksille ma tai to klo 14-18. Minimitilaus 4 euroa, jos maksu ei ole tilauksen mukana. Postikulut lisätään hintaan. Pankkiyhteys: Sampo 800017-750541. Jäsenhinnat (suluisa) ovat voimassa vain Helsingin toimistolta ostettaessa.

Tarkemmat tiedot tuotteista AKL:n [www-sivuilta](http://www.akl-web.fi).

www.akl-web.fi/yhdistys/myyntituotteet

Farewell to Arms 4 -CD 5€
Farewell to Arms 3 -CD 10€ (8€)
Kynät 1€
Sytytin 2€
Antimilitaristiset T-paidat
- Tavallinen luomu 16€ (14€)
- Strech luomu 16€ (14€)
- Ladyfit Fruit of the Loom 12€ (11€)
- Ladyfit stretch luomu 16€ (14€)
- Kierrätetyt/uusio T-paidat 8€
Heijastimet 3€
Reilun kaupan kangaskassi 5€
Rintamerkit 1€
Pinssit 2€
Pamfletit
- Mielipidevangin opas 2€
- Sodalla on lapsen kasvot 1€
- Propagandan takaa 1€
- Jugoslavian väkivallaton vallankumous 1€
Kirjat
- Aseistakieltäytyjän maailma 3€
- Katkelmia alistumisesta ja vastarinnasta 3€
+ muita kirjoja suomeksi ja englanniksi

AKL on vuonna 1974 perustettu nuorten rauhanjärjestö. Sillä on kaksi roolia: toisaalta se toimii aseistakieltäytyjien etujärjestönä, toisaalta se on kaikille avoin militarismiin vastainen järjestö. Sen jäseneksi voivat liittyä ja siinä toimia kaikki iästä tai sukupuolesta riippumatta.

AKL ei usko aseisiin perustuvaan turvallisuuteen. On väärä lähtökohhta, että eri valtioiden ja niissä asuvien ihmisten intressit ovat vastakkaiset, että turvallisuus on turvallisuutta toisia valtioita, toisia ihmisiä vastaan. Toisten ihmisten tappaminen tai siihen valmistautuminen ei luo suojaa todellisia uhkia kuten ympäristöongelmia tai köyhyyttä vastaan. Pikemminkin sota ja asevarustelu pahentavat näitä ongelmia tuhaamalla niiden ratkaisemiseen kipeästi tarvittavia taloudellisia ja inhimillisiä voimavaroja. Ihmiskunta voi ratkaista olemassaoloon ja kotiplaneettaansa uhkaavat vaarat vain toimimalla yhdessä.

Aseisiin perustuvan turvallisuuden sijasta AKL haluaa omalta pieneltä osaltaan olla rakentamassa maail-

maa, jossa vallitsee todellinen turvallisuus. Turvallisuus, joka ei perustu aseisiin, vaan siihen, ettei kukaan enää tarvitse aseita. AKL:n toiminnan pohjana on kansainvälinen sodanvastustajien julistus: "Sota on rikos ihmiskuntaa vastaan. Siksi olen päättänyt olla tukematta minkäänlaisista sotaa ja kamppailia sotien kaikkien syiden poistamiseksi". AKL näkee sotien syinä ihmisten välisen epätasa-arvon ja todellisten vaikutusmahdollisuuksien puutteen. Toisin sanoen se näkee sotien syynä rakenteellisen väkivallan, joka puolestaan luo väkivaltaisia rakenteita - armeijoita. Paitsi että armeijat ovat tulosta rakenteellisesta väkivallasta, ne myös ylläpitävät sitä. Sen takia pidämmekin aseistakieltäytymistä ja antimilitarista toimintaa tärkeänä osana taistelussa oikeudenmukaisemman maailman puolesta.

Aseistakieltäytyjäliitto toimii siivilipalveluksen kehittämiseksi niin, että aseistakieltäytymisestä tulee varteenotettava vaihtoehto yhä useammalle asevelvolliselle, ja tukee totaalkieltäytymistä.